

Sygn. akt VI U 2092/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Czaplak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 r. w S.

sprawy K. K. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o datę ustania ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek odwołania K. K. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 26 września 2016 roku znak: (...) -PT.402.430.2016

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczeń wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego dla K. K. (1) poczynając od 4 czerwca 2016 r., a ponadto stwierdza ustanie od 4 czerwca 2016 r. obowiązku opłacania przez K. K. (1) składek na własne ubezpieczenie społeczne rolników;

II. przekazuje Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego do rozpoznania poprzez wydanie decyzji wnioski K. K. (1) o zwrot nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 4 do 9 czerwca 2016 roku.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno - rentowego dla K. K. (1) od dnia 10 czerwca 2016 r., a ponadto ustanie obowiązku opłacania przez K. K. (1) od tej samej daty składek na ubezpieczenie społeczne rolników, powołując się na fakt nabycia przez ubezpieczonego emerytury z ZUS na mocy decyzji ZUS z dnia 9 czerwca 2016 r.

K. K. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wskazując, że prawo do emerytury z ZUS przysługuje mu już od 4 czerwca 2016 r. i od tego dnia domaga się zwrotu wpłaconej składki KRUS.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości, powołując się na treść przepisu art. 3a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Podniósł, iż uzyskanie przez skarżącego emerytury z ZUS nie spowodowało automatycznego

wyłaczenia go z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia nabycia tego prawa, lecz dopiero od dnia następującego po dniu, w którym została wydana decyzja o przyznaniu świadczenia. Na poparcie swojego poglądu odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1999r., wydanego w sprawie o sygn. akt II UKN 672/98.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. K. (1), urodzony (...), podlegał nieprzerwanie ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 listopada 2002 r., opłacając należne z tego tytułu składki.

Niesporne, a nadto dowód: zaświadczenie o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników – k. 47-49 w pliku akt KRUS.

W dniu 10 maja 2016 r. K. K. (1) złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o emeryturę.

W dniu 9 czerwca 2016 roku (...) Oddział w S. wydał decyzję, którą przyznał K. K. prawo do emerytury od 4 czerwca 2016 r., tj. od daty osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja ZUS O/S. z 16 lipca 2015r. – k. 50-53 w pliku akt KRUS.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Spór w niniejszej sprawie miał charakter prawny i dotyczył daty ustania podlegania przez K. K. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z uzyskaniem prawa do emerytury z ZUS.

Stosownie do przepisów art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 277), rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny oraz domownik takiego rolnika podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, jeżeli nie podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie mają ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Z kolei przepis z art. 6 pkt 10c tej ustawy stanowi, że przez ustalone prawo do emerytury lub renty rozumie się ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów emerytalnych lub innych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym, a także ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, przyznanego na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej albo też ustalone prawo do emerytury pomostowej lub do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Organ rentowy powoływał się jednak w niniejszej sprawie na przepis art. 3a ust. 4 ustawy, stosownie do którego jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę, obowiązek ubezpieczenia ustaje od dnia następującego po dniu, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym ubezpieczony nabył to prawo. Zdaniem organu rentowego przepis ten miał zastosowanie także w niniejszej sprawie, w której ubezpieczony nie nabył prawa do emerytury rolniczej, lecz do emerytury z tzw. powszechnego ubezpieczenia, wypłacanej przez ZUS. Pogląd ten należało jednak uznać za błędny.

Zgodnie z literalnym brzmieniem powołanych wyżej przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w tym przede wszystkim art. 7 ust. 1 in fine, skoro K. K. (1) od 4 czerwca 2016 roku nabył prawo do emerytury, będącej niewątpliwie „świadczeniem z ubezpieczeń społecznych”, nie mógł w tym samym czasie podlegać obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników, bez względu na datę wydania decyzji ustalającej mu prawo do emerytury powszechnej. W ocenie sądu orzekającego w niniejszej sprawie pojęcie „ustalone prawo do emerytury: w rozumieniu art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników obejmuje także sytuację, w której prawo do emerytury zostało ustalone decyzją organu emerytalnego (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) z mocą wsteczną. Takie

też stanowisko wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym wyroku z dnia 23 kwietnia 2008 r., III UK 128/07, OSNP 2009/15-16/208 oraz wyroku z dnia 14 stycznia 2000 r., II UKN 313/99, OSNP 2001/10/358, a także z wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 lutego 2014 roku, III AUa 691/13. Wyprowadzona z tego argumentacja pozostaje przy tym spójna z treścią przepisu z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Decyzja organu rentowego stwierdzająca powstanie takiego prawa ma zatem jedynie charakter deklaracyjny. Momentem decydującym dla ustalenia obowiązku ubezpieczenia jest nabycie prawa a nie wydanie decyzji. Równocześnie brak jest podstawy prawnej do jednoczesnego podlegania ubezpieczeniom rolniczym i pobierania emerytury, a do tego prowadziłoby podzielenie stanowiska organu rentowego.

Wbrew temu co podnosił organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, w okolicznościach tej sprawy nie mogły mieć zastosowania przepisy art. 3a ust. 1 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ponieważ odnoszą się one wyłącznie do osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca. Niesporne jest przecież, że K. K. (1) nabył prawo do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, a nie z systemu ubezpieczeń społecznych rolników. Z tych też względów za zasadnością zastosowania w tej sprawie treści art. 3a ust. 4 ustawy nie przekonuje treść przywołanego przez organ wyroku Sądu Najwyższego, gdyż został on wydany w zgoła odmiennych okolicznościach faktycznych i odnosił się do sytuacji osoby, która nabyła prawo do renty lub emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników.

Powyższe wnioski znajdują ponadto potwierdzenie w wykładni celowościowej. Nie można bowiem przyjąć, że celem ustawodawcy było objęcie osób znajdujących się w sytuacji odwołującego się, który nabył prawo do emerytury z powszechnego systemu, ubezpieczeniem społecznym rolników i obowiązkiem opłacania składek na to ubezpieczenie.

Na zakończenie należy wskazać, iż sąd w składzie orzekającym niniejszą sprawę rozpoznawał już odwołanie w analogicznej do niniejszej sprawie (sygn. akt VI U 945/15), i wydał w niej identyczny jak obecnie wyrok, kierując się tymi samymi względami prawnymi. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, do którego sprawa została skierowana na skutek apelacji organu rentowego, wyrok ten uznał za prawidłowy, czemu dał wyraz oddalając apelację.

Mając na uwadze powyższe, sąd - na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla K. K. (1) w zakresie objętym decyzją, poczynając już od dnia 4 czerwca 2016 r., stwierdzając nadto ustanie od tej samej daty ustanie obowiązku opłacania przez K. K. składek na to ubezpieczenie. O powyższym orzeczono w punkcie I. sentencji.

W punkcie II sentencji orzeczono o nowym żądaniu, zgłoszonym przez K. K. (1) dopiero na etapie postępowania sądowego. Stosownie do treści przepisu art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. Ponadto, zgodnie z przepisami art. 476 § 2 i 3 k.p.c. sprawami z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawy zainicjowane odwołaniami od decyzji organów rentowych lub sprawy wszczęte wskutek niewydania przez te organy decyzji we właściwym terminie. Postępowanie przed sądem musi zatem być poprzedzone postępowaniem przed organem rentowym dotyczącym prawa do danego świadczenia, a zainicjowanym wnioskiem osoby ubiegającej się o świadczenie. Ubezpieczony nie może dochodzić świadczeń z ubezpieczenia społecznego bezpośrednio przed sądem z pominięciem postępowania przed organem rentowym. Występuje tu czasowa niedopuszczalność drogi sądowej – strona może wystąpić do sądu dopiero z odwołaniem od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego lub w razie bezczynności tego organu.

W powyższej sytuacji, skoro K. K. (1) dopiero w odwołaniu od zaskarżonej decyzji zgłosił wniosek o zwrot nadpłaconych przez siebie składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 4 czerwca 2016 roku, a organ rentowy do tej pory nie wypowiedział się na jego temat, wniosek ten należało przekazać Prezesowi KRUS do rozpoznania poprzez wydanie decyzji.